

...

Fővárosi Ítéltábla

10.Gf.40.712/2019/7.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Téglási Balázs ügyvéd (cím2) által képviselt Felperes1 (cím8) felperesnek a dr. Halápi Dóra Ügyvédi Iroda (cím5; ügyintéző: dr. Halápi Dóra ügyvéd) által képviselt Alperes1 Nyrt. (cím1) I. rendű és a személyesen eljáró Alperes2 (cím8) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. június 12-én kelt 7.G.41.628/2016/46. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 47. és Gf/6. sorszám alatt benyújtott fellebbezés és fellebbezés kiegészítése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezéssel támadott rendelkezését megváltoztatja és a felperes keresetét teljes egészében elutasítja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint + áfa összegű első- és másodfokú ügyvédi munkadíjból, valamint 921.100 (Kilencszázhuszonegyezer-száz) forint jogorvoslati illetékből álló perköltséget; megállapítja, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 654.900 (Hatszázötvennégyezer-kilencszáz) forint elsőfokú eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetének – amelyben kérte elsődlegesen a peres felek között 2007. május 7-én létrejött kölcsönszerződés száma³ és a kölcsönszerződés száma⁴ számú kölcsönszerződéseknek a változó deviza árfolyamra és a kezelési költségre vonatkozó rendelkezései tisztességtelenségének a megállapítását, a szerződések érvényessé nyilvánítását, az I. rendű alperes összesen 11.514.234 forint jogalap nélkül felszámított összeg visszafizetésére kötelezését; másodlagosan kizárólag az árfolyamváltozás kockázatának a felperessel történő áthárítása tisztességtelenségének megállapítása mellett a szerződések teljes érvénytelenségének a megállapítását és érvényessé nyilvánításukat azzal, hogy az I. rendű

alperes a két szerződés után összesen 9.502.852 forint jogalap nélkül felszámított összeg visszafizetésére köteles; harmadlagosan kizárólag a kezelési költségre vonatkozó rendelkezés tisztességtelenségének megállapítása mellett mindkét szerződés érvényessé nyilvánítását és az I. rendű alperes összesen 4.470.795 forint jogalap nélkül felszámított összeg visszafizetésére kötelezését; a II. rendű alperest mindezek túrésára kötelezését, valamint az I. rendű alperes perköltségben marasztalását – részben helyt adott és megállapította, hogy a 2007. május 7. napján kelt kölcsönszerződés száma1 és kölcsönszerződés száma2 számú kölcsönszerződéseknek az árfolyamkockázat felperesre történő áthárításával kapcsolatos rendelkezései tisztességtelenek, semmisségük miatt ezekre jogot alapítani nem lehet. A kölcsönszerződés száma1 és kölcsönszerződés száma2 kölcsönszerződéseket a tisztességtelen szerződési feltételek nélkül megkötésük napjára visszamenő hatállyal 2,7% kezelési költség és a kölcsönszerződés száma1 számú szerződés vonatkozásában 2,9%, a kölcsönszerződés száma2 számú szerződés vonatkozásában 4,1% ügyleti kamat mellett forint alapú kölcsönszerződésként a végtörlesztés napjáig terjedő időre érvényessé nyilvánította. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 947.792 forint főkövetelést, valamint ebből 781.627 forint után – középarányos időtől – 2012. szeptember 16. napjától a kifizetés napjáig járó 8,9%, 166.165 forint után – középarányos időtől 2012. szeptember 16. napjától a kifizetés napjáig járó 10,1% késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy az alperesnek fizessen meg 15 napon belül 476.572 forint perköltséget. A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 654.900 forint kereseti illetékből 53.800 forintot az államnak – külön felhívására – az alperes (helyesen: az I. rendű alperes) köteles megfizetni, míg a fennmaradó 601.100 forint illetéket az állam viseli.

[2] Határozata indokolásában rögzítette, hogy a perbeli jogvitára az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) és az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 2007. május 7-én hatályos szövege az irányadó. A peres felek által megkötött szerződések az rPtk. 523. § (1) bekezdésében meghatározott, a 2014. évi XL. törvény (DH2. tv.) hatálya alá tartozó deviza alapú kölcsönszerződéseknek minősülnek.

[3] A szerződéskötés időpontjában hatályos rPtk. kizárta a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések alkalmazását a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, csak a 2009. május 22-től hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdése szűkítette le ezt a kört a világos és érthető szerződési kikötésekre. A perbeli szerződések vonatkozásában az árfolyamkockázat áthárítására vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége az uniós jog elsőbbsége alapján a 93/13/EGK irányelv (Irányelv) 7. cikk (2) bekezdése alapján vizsgálható.

[4] Az elsőfokú bíróság az Irányelv 7. cikk (2) bekezdése alapján utalt az Európai Unió Bírósága (EUB) C-26/13. számú ítéletének 71., 72., 73. és 74. pontjaira, a C-186/16. számú ítéletre, a C-126/17. számú ítélet 32. és 34. pontjaira, a C-51/17. számú ítélet 68., 73. és 74. pontjaira, a C-227/18. számú ítélet 33., 35., 36. pontjaira, továbbá a 2/2014. PJE határozatra, valamint a 6/2013. PJE határozat 3. pontjára, amelyek alapján 9 pontban sorolta fel az I. rendű alperest terhelő bizonyítási kötelezettségét.

[5] Az I. rendű alperes az rHpt. 203. § (4) bekezdésében kötelezően előírt kockázatfeltáró nyilatkozatot elkészítette, azt a felperes elé tárta, amit a felperes aláírásával tudomásul vett. A kockázatfeltáró nyilatkozat alaki és nyelvtani szempontból átláthatóan ismertette az árfolyamváltozás és kamatváltozás lehetséges kockázatát, abból egy átlagos fogyasztó felismerhette, hogy a kötelezettségvállalásának forintban fizetendő mértéke előre nem meghatározható, a futamidő alatt az akár jelentősen is változhat.

[6] A felperes nem vitatta, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozaton az ő aláírása szerepel és azt sem, hogy azt látta és elolvasta, ugyanakkor állította, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot először a szerződéskötés aláírásának napján látta. Azt is állította továbbá, hogy annak megismerésével egyidejűleg az I. rendű alperes ügyintézőjétől olyan tartalmú tájékoztatást kapott, hogy minimális az árfolyamkockázata a svájci franknak és a kamatterhek miatt jobban jár ezzel a típusú hitellel. Nyilatkozott arról, hogy a banki ügyintéző tájékoztatását megértette és ebből arra következtetett, a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak nem valósak.

[7] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az I. rendű alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy a tájékoztatás határidőben megtörtént, a felperesnek elegendő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy a szerződéssel elvállalt kockázatokat ténylegesen megismerje és mérlegelje, illetve, hogy a felperes erre a határidőre nem tartott igényt; ezzel kapcsolatban tanúbizonyítást folytatott le. felperesi hozzátartozó tanú a felperes állítását megerősítette, míg az ügyletkötés során eljáró banki ügyintézők a konkrét ügyletkötésre nem emlékeztek. tanú1 tanú csak az általános gyakorlatra tudott nyilatkozni, azt nem vitatta, hogy az aláírásra a szerződéskötéssel egyidejűleg került sor. tanú2 tanú az általános gyakorlaton túl a konkrét ügyre ugyancsak nem emlékezett, a tanú által elmondott általános gyakorlat azonban nem terjedt ki arra, hogy a hiteligénylés előtt az ügyfél megkapta és megismerhette a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat.

[8] Az elsőfokú bíróság mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a perben nem nyert kétségmentes bizonyítást az, hogy az I. rendű alperes a hiteligénylési kérelem benyújtása előtt a szerződéskötéssel járó kockázatokról a felperest tájékoztatta, ezért tényként állapította meg, a kockázatfeltárás a szerződés aláírásával egyidőben történt. Utalt az EUB C-26/13. számú ítéletére és megállapította, hogy az átlag fogyasztó felperes számára a kockázatok valós megismeréséhez és mérlegeléséhez ez az idő nem volt elegendő, ezért az I. rendű alperes kockázatfeltárása nem volt megfelelő, a felperes a deviza alapú szerződés feltételeinek elfogadásakor csak a forint hitel és a deviza alapú hitel közötti kamatkülönbözet és az ebből eredő alacsony törlesztőrészlet alapján tudott dönteni, ennek alapján a döntése észszerű volt. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a kockázatfeltáró nyilatkozatot a bizonyítékok köréből kirekesztette.

[9] Ettől függetlenül a teljesség kedvéért az elsőfokú bíróság – a rPtk. 209. § (2) bekezdésével összhangban – azt vizsgálta, hogy a felperes a kötelezettségvállalását

befolyásoló valamennyi olyan tényezőről értesült-e, amelyek szükségesek és elégségesek voltak a felvett hitel kockázatainak és költségeinek felméréséhez és érdemi értékeléséhez.

[10] Az elsőfokú bíróság a felperes személyes előadása és a tanúk vallomása alapján nem találta bizonyítottnak azt, hogy a felperes szóban a kockázatfeltáró nyilatkozatot meghaladó tájékoztatást kapott volna. A felperes személyes előadása és a tanúk vallomása ugyanakkor azt bizonyította, hogy a felperes a szerződés aláírásakor olyan tájékoztatást kapott az I. rendű alperes ügyintézőjétől, a devizahitel kedvezőbb a fogyasztóra, amiből álláspontja szerint az következik, hogy hosszú távon is kedvezőbb marad a deviza alapú hitel a forint hitelhez képest.

[11] Az elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot a bizonyítékok köréből kirekesztette vizsgálta azt, hogy az ebben adott tájékoztatás elegendő volt-e az információs szintkülönbség megszüntetésére. Az elsőfokú bíróság az MNB stabilitási jelentései és a PSZÁF tájékoztatása alapján arra a következtetésre jutott, hogy 2007-ben a pénzintézetnek tudnia kellett, a deviza alapú hitelezéssel a fogyasztóra áthárított kockázat igen jelentős, ezért fokozott figyelmet kellett fordítania arra, hogy a kockázatfeltárás valóban megtörténjen. A 22/F/2/2. és a 22/F/3/2. sorszám alatt csatolt kockázatfeltáró nyilatkozatok korrektebbek és teljesebbek voltak más pénzintézet által készített kockázatfeltáró nyilatkozathoz, azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint még így sem volt alkalmas arra, hogy annak alapján a fogyasztó a saját pénzügyi helyzetét, a várható valós kockázatot és a biztosított kamatelőnyt összevesse és érdemben mérlegelje. Az I. rendű alperes által készített kockázatfeltáró nyilatkozatból a felperes a szerződés valós kockázatát nem ismerhette meg: egyrészt nem kellett arra következtetnie, hogy változatlan vagyoni jövedelmi viszonyok mellett nem lesz képes a törlesztőrészek fizetésére; másrészt nem ismerte meg azt a mechanizmust, illetve azokat a körülményeket, amelyek a valós kockázatot hordozták és amelyek a törlesztőrészek változását eredményezhették.

[12] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a deviza alapú kölcsön tényleges kockázatával kapcsolatban az I. rendű alperes által adott tájékoztatás az információs különbséget semmilyen szinten nem szüntette meg. A felperes csak arról kapott tájékoztatást, hogy van kockázata ennek a konstrukciónak, de arról, hogy ez a kockázat jelentős és a fizetőképességét is veszélyeztetheti, nem kapott figyelemfelhívást. A kockázatfeltáró nyilatkozatnak az a része, amely azt mondja ki, hogy „árfolyam elmozdulások ... bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be”, a szerződéskötés adott körülményei között félrevezető, mivel ez azt jelenti, hogy a szerződéskötés időpontjában vállalt kötelezettsége számottevően se nem romlik, se nem javul.

[13] A felperes az I. rendű alperestől nem kapott tájékoztatást arra vonatkozóan, hogy a hitelállományon belül milyen mértékű a svájci frank alapú hitel, az MNB ennek a növekedésével számol és a pénzintézet a kölcsönhöz saját vagy külső forrásból biztosítja a szükséges devizát. Álláspontja szerint az I. rendű alperesnek a felperest tájékoztatni kellett volna annak lehetőségéről, hogy a futamidő alatt bekövetkezhet olyan gazdasági helyzet, ami tartósan és jelentősen a hazai fizetőeszköz leértékelődéséhez és ezen keresztül a

törlesztőrészletek tartós és jelentős emelkedéséhez vezethet, ami változatlan jövedelmi viszonyok között fizetéseképtelenséget eredményezhet. A rPtk. 205. § (3) bekezdésében írt tájékoztatási kötelezettségéből következően az I. rendű alperesnek a felperest tájékoztatnia kellett volna arról is, hogy milyen árfolyam mellett vész el a szerződéskötés időpontjában meglévő kamatelőny.

[14] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az árfolyamváltozás kockázatairól az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem volt alkalmas az információs szintkülönbség megszüntetésére és így arra sem, hogy abból a kölcsönügylet valós kockázatát a felperes felismerje és mérlegelni tudja, ezért az árfolyamkockázat áthárítását lehetővé tevő szerződési feltételek tisztességtelenségét állapította meg.

[15] A kezelési költség felszámítását jogszabály tette lehetővé, ezért ennek tisztességtelensége nem vizsgálható, ezért az ezzel kapcsolatos keresetet az elsőfokú bíróság elutasította.

[16] Az elsőfokú bíróság véleménye szerint a kölcsönszerződések az árfolyamkockázat felperesre történő áthárítása nélkül is teljesíthetők, ezért a részleges érvénytelenség szabályait alkalmazva hozta meg a döntését.

[17] A kölcsönszerződések részleges érvénytelenségeinek jogkövetkezményeként az elszámolásra vonatkozóan a DH2. tv. rendelkezéseit mellőzte, a felperes kereseti kérelmének megfelelően a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint az árfolyamkockázat figyelmen kívül hagyásával állapította meg a felperes fizetési kötelezettségét a két szerződés vonatkozásában, az általa így kiszámított összeg alacsonyabb volt, mint ami a felperes keresetében szerepel, ezért az ezt meghaladó keresetet az elsőfokú bíróság elutasította.

[18] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatását, a felperes keresetének az elutasítását és perköltségben marasztalását.

[19] Álláspontja szerint a perbeli szerződések részét képező kockázatfeltáró nyilatkozatok világosan és érthetően tartalmazzák az árfolyamváltozás lehetőségét, azok tartalma megfelel az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben, valamint a 6/2013. PJE határozatban foglaltaknak. Ugyanakkor a 6/2013. PJE határozat 3. pontjának indokolása egyértelműen kimondja, hogy a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára és mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Alaptalan az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy az alperes előre láthatta a szerződéskötés időpontjában a jövőbeni árfolyamváltozás mértékét és irányát, ennek ellentmond a PSZÁF tájékoztatása, valamint az MNB stabilitási jelentései.

[20] A 2/2014. PJE határozat azt is kimondta, hogy amennyiben a fogyasztó a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatást megkapta, a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt az ellenkező bizonyításáig úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat őt terhelő volta számára világos és érthető volt. A felperes a kockázatfeltáró nyilatkozatokat aláírta, azt is elismerte, hogy elolvasta mielőtt aláírta volna. Ezen túlmenően lehetősége lett volna, hogy a feltételekről további felvilágosítást kérjen. Az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal ellentétben a kockázatfeltáró nyilatkozatokkal szemben a felperes nem bizonyította, hogy számára nem volt megismerhető az árfolyamváltozás kockázata és annak fizetési kötelezettségére gyakorolt hatása, nem nyert bizonyítást az sem, hogy a felperes az I. rendű alperes ügyintézőjétől olyan tájékoztatást kapott volna, amely alapján azt feltételezhette, hogy a kockázat nem valós.

[21] Megalapozatlan az a felperesi hivatkozás, hogy az árfolyamváltozás kockázatáról a szerződéskötés napja előtt kell tájékoztatni a fogyasztót, mert ilyet sem az rHpt., sem más jogszabály nem tartalmaz. A fogyasztónak még a szerződés megkötése előtt lehetősége van az árfolyamváltozásból reá háruló kockázatok mérlegelésére akkor is, ha a kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződést tartalmazza, amellyel kapcsolatban hivatkozott a BDT2016. 457. számú eseti döntésre.

[22] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság jogsértő módon járt el, amikor a kockázatfeltáró nyilatkozatokat a bizonyítékok köréből kirekesztette.

[23] Tévesen jutott az elsőfokú bíróság arra a megállapításra is, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalma félrevezető, illetve, hogy nem tartalmazza azokat a kritériumokat, amelyek alapján a tájékoztatás megfelelőnek tekinthető. A devizanem árfolyam változását a pénzügyi intézmény sem látja előre, ezért nem várható el, hogy a futamidő végéig előre pontosan meghatározza az árfolyam változásának irányát és mértékét. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben az I. rendű alperesnek nem volt olyan kötelezettsége sem, hogy a felperest arról tájékoztassa milyen árfolyam mellett vész el a szerződéskötés időpontjában meglévő kamatelőny. A tájékoztatási kötelezettség akkor megfelelő, ha felhívják a fogyasztó figyelmét az árfolyamváltozás kockázatának fennállására és arra, hogy az árfolyam változása esetén jelentős mértékben növekedhet a fogyasztó kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettsége. Ezzel összefüggésben hivatkozott a Kúria Konzultációs Testülete 2019. április 10-i üléséről készült emlékeztetőben foglaltakra.

[24] Mindezekből az következik, hogy a felperes az árfolyamkockázattal kapcsolatban világos, érthető és a jogszabályoknak mindenben megfelelő tájékoztatást kapott, ezért nem hivatkozhat alappal arra, hogy a vállalt kockázattal nem volt tisztában.

[25] Tévedett az elsőfokú bíróság az érvénytelen szerződés jogkövetkezményének levonása körében is, mivel a deviza alapú szerződés vonatkozásában nem alkalmazható a forintkölcsönnél meghatározott kamatmérték.

[26] Az I. rendű alperes a fellebbezését azzal egészítette ki, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelműen tartalmazza, a deviza alapú kölcsön felvétele esetén az árfolyamkockázatot az adós viseli, ez a kitétel egyértelműen és korlátozás nélkül az adósra terheli a teljes árfolyamkockázatot, ezzel az I. rendű alperes világos, egyértelmű és a szerződéskötéskori jogszabályi követelményeknek megfelelő tájékoztatást nyújtott a felperes részére, amelyet az aláírásával elfogadott. A kockázatfeltáró nyilatkozatok egyértelműek abban a kérdésben, hogy a kamat, illetve az árfolyam mértéke változhat, ez jelentős terhet róhat az adósra és ezzel számolnia kellett, nem csak veszteség, hanem nyereség is érhetne volna. A kockázatfeltáró nyilatkozatokkal az I. rendű alperes a jogszabályban meghatározott tájékoztatási kötelezettségét teljesítette, a tájékoztatás megfelelt az rPtk. 209. § (5) bekezdése által támasztott és a 2/2014. PJE határozatban és az EUB C-51/17. számú ítéletében értelmezett világosság és érthetőség követelményének. A tájékoztatási kötelezettség nem jelenti azt, hogy abban modellezéseknek, számításoknak kell lennie, a fogyasztói teljesítőképesség mértékére sem kell számításokat végezni.

[27] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását.

[28] Álláspontja szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalma nem felelt meg az Irányelvben előírt és a rPtk. 209. § (5) bekezdése által a magyar jogba is átemelt világos és érthető megfogalmazás követelményének, az EUB C-51/17. számú határozata 76. pontjának, az EUB C-186/16. számú határozat 45. pontjának, az EUB C-51/17. számú határozat 74. és 78. pontjainak. Ezen túlmenően az Irányelv preambulum 20. pontjának megfelelően a kockázatfeltáró nyilatkozatot a pénzügyi intézménynek úgy kell a fogyasztó elé tárnia, hogy a fogyasztónak elegendő idő álljon a rendelkezésére, hogy a rá háruló kockázatokat megismerhesse és értékelhesse. A csatolt okiratok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperes számára a kölcsönszerződés megkötésével járó kockázatok ismertetése nem felelt meg a fenti kritériumoknak, amit felperesi hozzátartozó tanúvallomása is megerősített.

[29] Az elsőfokú bíróság az összegszerűség tekintetében helyesen a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak figyelembevételével az árfolyamkockázat figyelmen kívül hagyása mellett állapította meg a felperest terhelő fizetési kötelezettségeit a perbeli szerződésekkel kapcsolatban.

[30] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a 74/2020.(III.31.) Korm. rendelet 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[31] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, fellebbezés hiányában nem vizsgálta a kezelési költség tisztességtelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését.

[32] Az I. rendű alperes fellebbezése alapos.

[33] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban a vonatkozó jogszabályi rendelkezések, a bírói gyakorlat és az EUB határozataival ellentétesen jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli kölcsönszerződések semmiek.

[34] Az elsőfokú bíróság a perbeli kölcsönszerződések tisztességtelenségét és erre tekintettel azok semmisségét azért állapította meg, mert álláspontja szerint az I. rendű alperes a felperesnek az árfolyamváltozás kockázatairól nem adott megfelelő tájékoztatást.

[35] A peres felek nem vitásan deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződést kötöttek.

[36] Deviza alapú kölcsönszerződés esetén – ahogy azt a 6/2013. PJE határozat 1. pontja és az ahhoz fűzött indokolás is tartalmazza – a hitelező és az adós szerződésből eredő pénztartozása egyaránt devizában került meghatározásra (kírovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). Az adós devizában adósodott el, olyan konstrukcióban szerezte meg idegen pénz időleges használatának a jogát, amelyben az esedékességkor annyit tartozott forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik a szerződésben devizában meghatározott (kirótt) pénztartozással. A kölcsönszerződésben a tartozás devizában van meghatározva, ezért az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ. A devizában meghatározott kölcsönért az adósnak a forint gyengülése esetén többet kell visszafizetnie, a terhei növekednek, míg erősödése esetén kevesebbet, a terhei csökkennek. A hitelező helyzetére ugyanakkor az árfolyam változása nem hat ki, mivel az adós általi visszafizetéskor forintban ugyanolyan értékű devizához jut, mint amennyit folyósított.

[37] A deviza alapú fogyasztói szerződéseknél tehát a jogviszony természetéből adódik, a kölcsön devizaalapúságának szükségszerű következménye az, hogy az árfolyamkockázat viselése – eltérő rendelkezés, illetve a felek eltérő megállapodása hiányában – korlátozás nélkül a kölcsönt felvevő fogyasztóra hárul, az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait egyaránt ő viseli.

[38] Mindebből – a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban foglaltakra is figyelemmel – az következik, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés

árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszoolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor tartalmuk – a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos és nem volt érthető. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege és a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, azt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

[39] A szerződő felek között fennálló információs egyensúlyhiányra tekintettel a deviza alapú kölcsönszerződések esetén az ügyletből eredően az ügyfelet érintő kockázatra nézve a rHpt. 203. §-a speciális, a rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó többlet tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmények számára, amelynek tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését és annak hatását a törlesztőrészletekre. E tájékoztatásnak – ahogy azt a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban a Kúria kifejtette – az árfolyamváltozás lehetőségére és arra kellett kiterjednie, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.

[40] Vita esetén a pénzügyi intézményre hárult annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról a szerződéskötést megelőzően világos és érthető tájékoztatást adott a kölcsönt felvevő fogyasztó részére, annak alapján a fogyasztó képes volt értelmezni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, abból egyértelműnek kellett lennie a számára, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli.

[41] Ez következik többek között az EUB C-51/17. számú ítéletéből is, amely az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését értelmezve az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő általános szerződési feltétel tekintetében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettségre nézve a következő követelményrendszert állította fel ahhoz, hogy megfeleljen a világos és érthető megfogalmazás követelményének: a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönvevők számára, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak; annak ki kell terjednie a tagállami fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, arra, hogy az gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat, ha az a pénznem, amelyben az adós a jövedelmét kapja leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; a tájékoztatásra a szerződés megkötése előtt időben kell, hogy sor kerüljön.

[42] Az árfolyamkockázatról történő tájékoztatásra nézve az EUB más határozataiban sem állított fel a fentieknél szigorúbb követelményrendszert.

[43] Tény, hogy mindkét kölcsönszerződéshez az I. rendű alperes készített külön kockázatfeltáró nyilatkozatot, azokat a felperes alá is írta. Az elsőfokú bíróság a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalmából arra a következtetésre jutott, hogy azok alaki és nyelvtani szempontból átláthatóan ismertették az árfolyamváltozás és kamatváltozás lehetséges kockázatát, abból egy átlagos fogyasztó felismerhette, hogy a kötelezettségvállalásának forintban fizetendő mértéke előre nem meghatározható, a futamidő alatt az akár jelentősen is változhat. Ugyanakkor a kockázatfeltáró nyilatkozatot az elsőfokú bíróság a bizonyítékok köréből kirekesztette, mivel álláspontja szerint a kockázatfeltárás azért nem volt megfelelő, mert az I. rendű alperes azok megismeréséhez és mérlegeléséhez nem nyújtott kellő időt.

[44] Helyesen hivatkozott az I. rendű alperes ezzel kapcsolatban a fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróság jogsértően járt el, amikor a kockázatfeltáró nyilatkozatokat a bizonyítékok köréből kirekesztette. Nincs olyan jogszabályi előírás, ilyenre az elsőfokú bíróság sem hivatkozott, sem bírósági gyakorlat, amely azt írná elő, hogy az I. rendű alperesnek az árfolyamváltozás kockázatáról a felperest a szerződéskötés napja előtt kell tájékoztatnia. Az egységes bírósági gyakorlat szerint nem tisztességtelen az a kikötés sem, ha a kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. Az EUB a C-51/17. számú ítéletében is csak azt írja elő, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatásnak a szerződés megkötése előtt kell sor kerülnie. Nem vitás, hogy a felperes mindkét szerződés esetében a külön kockázatfeltáró nyilatkozatot a szerződés megkötése előtt írta alá, a felperes a személyes meghallgatásakor el is ismerte, hogy azokat elolvasta. A felperes a személyes meghallgatásakor nem hivatkozott arra, hogy a szerződések aláírása előtt a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalmával összefüggésben azok végig gondolása miatt további határidőre lett volna szükség, mielőtt a kölcsönszerződéseket aláírja.

[45] Az ítélezési gyakorlatra irányadó BDT2020. 4185. számú eseti döntésből kitűnően az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződéses kikötés nem tisztességtelen önmagában azért, mert a kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. A fogyasztónak a szerződéskötés napján aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat esetén is lehetősége van a szerződés aláírását megelőzően arra, hogy a külön okiratba foglalt írásbeli tájékoztatást, illetőleg magát a szerződést elolvassa, a szerződésből eredő kockázatot mérlegelje és a szerződést csak akkor írja alá, ha a tartalma megfelel a szerződéses akaratának. Az EUB C-92/11., C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú ítéleteinek azon kitétele, hogy a szerződés megkötése előtt időben kell nyújtania tájékoztatást, nem azt jelenti, hogy annak a szerződéskötés napját megelőzően kell megtörténnie. A kellő időben nyújtott tájékoztatás körében annak van jelentősége, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazására, az ahhoz szükséges tájékoztatásra azt megelőzően került-e sor, hogy a szolgáltató által előre megfogalmazott feltételeknek alá vetette magát a szerződés megkötésével. A szerződéskötéssel egyidejűleg, a szerződéskötés napján nyújtott tájékoztatás is megfelelő lehet, ha a félnek a szerződés aláírása előtt lehetősége volt a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatot elolvasni és megérteni. Arra a fogyasztónak kell hivatkoznia, hogy az általa aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat és kölcsönszerződés ellenére a feltételek valójában nem álltak fenn, mert nem volt lehetőség a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatot elolvasni és megérteni a szerződés aláírása előtt. Ebben az esetben már a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy biztosította a szerződés aláírása előtt az iratok elolvasásának és tanulmányozásának lehetőségét. A felperes a személyes

előadásakor több alkalommal elmondta, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot elolvasta, továbbá az I. rendű alperes jogi képviselőjének kérdésére úgy nyilatkozott, a „jelentős mértékben” kifejezés fogalma számára egyértelmű, mivel ez egy nagy értékű változást jelent, melyből az is következik, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmát megértette.

[46] Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően mindez azt jelenti, hogy a felperes árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatása határidőben megtörtént, a felperesnek elegendő idő állt a rendelkezésére ahhoz, hogy a szerződéssel elvállalt kockázatot ténylegesen megismerje és mérlegelje. Ehhez képest a rPp. 164. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperest ezzel kapcsolatban további bizonyítási kötelezettség nem terhelte.

[47] A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a perbeli esetben a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalmára figyelemmel az I. rendű alperes az árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan a fent kifejtett követelményeknek megfelelő tájékoztatást adott a felperesnek. A kockázatfeltáró nyilatkozatokban a felperesek tájékoztatást kapott a forint árfolyama bármilyen irányban történő elmozdulásának, így esetleges gyengülésének, az irányadó kamat változásának lehetőségéről, arról, hogy az gazdaságilag hátrányos helyzetbe hozhatja. Külön felhívta a figyelmet az árfolyamváltozás, a kamatváltozás lehetőségére, a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedésére. Az I. rendű alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatokban feltárta a szerződéses ügyletekben a felperest érintő kockázatot, ismertette az árfolyamkockázat mibenlétét, valamint annak hatását a törlesztőrészletekre. A kockázatfeltáró nyilatkozatokból megállapítható, hogy a felperes a deviza alapú kölcsönt a kockázatfeltáró nyilatkozatokban foglaltak tudomásul vételével, a kockázat ismeretében is igénybe kívánta venni azt a piac által indukált esetleges kockázatok felelős mérlegelésével kötötte meg.

[48] A kockázatfeltáró nyilatkozatok nem csak alaki és nyelvtani szempontból ismertették az árfolyamváltozás és a kamatváltozás lehetséges kockázatát, hanem világos és áttekinthető tartalmú volt, a tájékoztatás alapján arra is számíthatnia kellett, hogy a gazdasági következmények számára akár jelentős mértékben hátrányosak lehetnek. A kockázatfeltáró nyilatkozatok alapján az átlagosan tájékozott, körütekintő és észszerűen figyelmes fogyasztónak tisztában kellett lennie azzal, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli. A kockázatfeltáró nyilatkozatokban nem szerepelt olyan információ, amely ne lenne világos és érthető és amelynek alapján a szerződéskötéskor a felperes alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Erre figyelemmel – ahogy azt a 2/2014. PJE határozat indokolása a III.1. pont utolsó bekezdésében is rögzíti – a felperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozatok ellenére az I. rendű alperestől szóban olyan eltérő tartalmú tájékoztatást kapott, amely alapján alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott, van egy maximuma.

[49] A felperes személyes meghallgatása alkalmával tett azon nyilatkozata, amely szerint az ügyintéző arról tájékoztatta, hogy minimális esélye van a törlesztőrészlet változásnak, nem

elegendő a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmának megdöntésére. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmával ugyancsak nem ellentétes felperesi hozzátartozó tanúvallomásában szereplő azon nyilatkozata, hogy az ügyintéző szerint jobban járnak, ha deviza alapú hitelt vesznek fel, valamint csak minimális kamatváltozással kell számolni. tanú1 fiókvezető tanúkénti meghallgatásakor mindezt nem erősítette meg, elmondta, hogy a konkrét perbeli kölcsönügyletekre már nem emlékezett, arra sem, hogy abban az időszakban írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozat készült-e, azonban arra határozottan nyilatkozott, hogy az ügyfeleket arról tájékoztatták, a deviza alapú kölcsönszerződés esetén a kölcsönt devizában tartják nyilván és ha változik az árfolyam, akkor magasabb forint végösszeget kell majd visszafizetniük. Elmondta azt is, hogy általában szóba került a szerződéskötés előtti árfolyam-ingadozása is, emlékezete szerint a svájci frank kamatváltozásáról minta számítást is készítettek a szerződések megtárgyalásakor. tanú2 ugyancsak nem emlékezett már a konkrét perbeli kölcsönszerződésekre, arra viszont határozottan nyilatkozott, hogy a várható árfolyam-ingadozásról készítettek kalkulációt, amiről szóban tájékoztatták az ügyfeleket, továbbá a hiteligénylésnek a kockázatairól is tájékoztatni kellett az ügyfeleket.

[50] Egyetértett a Fővárosi Ítéltábla az I. rendű alperes fellebbezésében azzal, hogy téves az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, amely szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat félrevezető volt. Az „árfolyam elmozdulások” nem azt jelenti, hogy a forint/svájci frank árfolyama nem stabil, hanem éppen azt a kockázatot rögzíti, hogy az árfolyamváltozás iránya és mértéke nem látható előre, az a hitel futamideje alatt lefelé és felfelé is változhat, amiből azonban az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem az következik, hogy hosszútávon ez a mozgás kiegyenlítődik.

[51] A 6/2013. PJE határozat egyértelműen kimondja, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatásnak nem kell kiterjednie az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére és a pénzügyi intézménynek arról sem kellett nyilatkoznia, hogy a szerződés futamideje alatt mi lehet az árfolyamváltozás felső határa. A rPtk. 205. § (3) bekezdése alapján az I. rendű alperesnek a felperest arról sem kellett tájékoztatnia, hogy milyen árfolyam mellett vész el a szerződéskötés időpontjában meglévő kamatelőny. A pénzügyi intézménytől ugyanis nem várható el, hogy a futamidő végéig előre pontosan meghatározza az árfolyam változásának irányát és mértékét, mivel az árfolyam bármilyen irányban történő változását több olyan körülmény befolyásolja, amely egy hosszú távra szóló szerződésnél nem látható előre.

[52] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az I. rendű alperes által a kockázatfeltáró nyilatkozatokban adott tájékoztatás megfelel a vonatkozó jogszabályoknak, a kialakult bírósági gyakorlatnak és az EUB határozataiban foglaltaknak, azaz a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt felperes számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, ezért a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a rPtk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

[53] A kölcsönszerződések érvényesek, ezért súlytalan, hogy az elsőfokú bíróság az általa érvénytelennek minősített szerződésekkel kapcsolatban milyen jogkövetkezményt alkalmazott.

[54] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

[55] Az I. rendű alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a felperesnek a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján meg kell fizetnie az első- és másodfokú eljárásban felmerült, a jogi képviselő által kifejtett tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíj összegét, míg a személyes költségmentessége folytán a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 86. § (3) bekezdése alapján a megfizetett jogorvoslati illetéket, az elsőfokú eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26) IM rendelet 14. §-a alapján a Magyar Állam viseli.

Budapest, 2020. október 20.

dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke, előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.

dr. Gráner Zsófia s.k.

bíró

bíró